

Overvåg politiet!

- *En ufærdig refleksion over overvågning, offentlighed og politibrutalitet*

Af Jeppe Wedel-Brandt

I forbindelse med debatten om øgede muligheder for overvågning herhjemme bliver der meget entydigt fokuseret på billeddokumentationens potentiale i politiets opklaring af kriminalitet, og den eventuelle forebyggende, eller rettere afskræmmende, effekt i bevidstheden om kameraets registreren. Det er således taget for givet, at det er den private borger, der er overvågningens objekt. Det er forbryderens, bøllens og den suspektes synlighed, der i den dominerende diskurs anses som manglende for offentligheden (i form af politiet og det juridiske system). Men hvad nu hvis det var politiets adfærd, der er problematisk? Hvad nu hvis det var synligheden af chikanerier og voldsomme overgreb fra politiets side, der er behov for kommer til udtryk i offentligheden?

Hvis der er én vigtig lære at drage fra optøjerne eller bilafbrændingerne i februar 2008, må det være bevidstheden om, at de var en genuin politisk protest mod den adfærd, politiet udøver i det urbane rum. I erklæringen fra 'drengene fra Indre Nørrebro' siges det klart, så klart at ingen kan påstå ikke at forstå det:

"I bund og grund handler urolighederne om måden vi bliver mødt af politiet på, som både er brutale, racistiske og fuldstændigt uacceptabelt krænkende."
(Drengene fra Indre Nørrebro 2008)

På exceptionel vis har ikke et eneste politisk parti hørt, hvad deltagerne i optøjerne sagde, fra Søren Pind (V)¹, Lene Espersen (K) og Astrid Krag (SF) kamp om den mest fascistoidt klingende verbale ydmygelse – hhv. elektroniske fodlænker, 'absolut nul tolerance' (hvad det så end betyder) og politifolk til at følge unge, som måske [!]

¹ For Søren Pind har oplevelsen af at blive overtrumfet i perfiditet åbenbart sat sig så hårdt, at han måtte bruge det tragiske drab af et avisbud på Amager til at kræve flere visitationer i Folkets Park; som om drengene bag overfaldet overhovedet vidste hvad Folkets Park er, endsiges har nogen forbindelse til den. Men nåja, en presset hund vil vel altid gå, og vores lokale eksemplar af Sarko-pudlen gjorde sit ypperste.

er på vej ud i problemer, i skole – til Mikkel Warmings (Ø) forvildede forslag om at de måtte have et ungdomshus, underforstået at det handlede om kedsomhed.

Nu er der absolut ingen grund til at skære alle politifolk over én kam eller at gøre det til et spørgsmål om den enkelte betjent. Enkelte brode kar går over stregen, det er der ikke noget overraskende i. Det virkelig interessante er hvor stregen tegnes, både officielt og i den daglige omgang med borgerne. Allerede længe inden 'visitationszonerne' mere eller mindre permanent blev erklæret i det københavnske byrum, havde politiet en praksis med at stoppe mistænkelige folk på gaden og bede dem om at identificere sig med navn og cpr. nr. Dette ramte mest de unge, politiet allerede kendte, men også især folk med en anden hudfarve end den 'normal-europæiske' hvide oplevede denne krænkelse, der dog er helt inden for loven². Denne praksis – og i endnu højere grad visitationerne – placerer konstant den enkelte betjent i konfrontative situationer, hvor grænsen bliver nem at overskride. Når man snakker med folk, der har været i kontakt med politiet, skorter det ikke på fortællinger om ydmygelser, overgreb og brutalitet, både indenfor og udenfor lovens grænser.

Politiets rolle i statsformationen er at udøve den direkte fysiske forvaltning af voldsmonopolet og at sikre lovens opretholdelse. Enhver statsmagt vil nødvendigvis sigte efter skabelsen af orden, hvilket i bund og grund vil sige sikringen af en situation, hvor dens eget voldsmonopol og dets reproduktion ikke trues, og det vil staten grundlæggende bruge alle midler for at gøre. Eller sagt på en anden måde: målet for staten er sikringen af normalsituationen, og dette kan kun gøres gennem styrken til at bestemme over undtagelsestilstanden (jf. Schmitt 2004). Ved at suspendere loven søger staten, i det tilfælde den er presset, paradoksalt at sikre dens gyldighed.

Jacques Derrida har forklaret det således:

"På sit mest fundamentale niveau tenderer europæisk lov til at forhindre [prohibit] individuel vold og til at forbyde [condemn] den, ikke fordi den udgør en trussel mod den ene eller den anden lov, men fordi den truer selve den juridiske orden (die Rechtsordnung, "the legal system"). (Derrida 1992, s. 33)

Der er naturligvis mængder af spidsfindigheder og nuancer i en egentlig forståelse af den komplekse sammenhæng mellem orden, lov og vold; også langt flere end jeg her kan yde retfærdighed. Min pointe med at fremhæve ordenen og lovens fundering i vold og voldsmonopol er simpelt at påpege, at overladt alene til sig selv vil statens ordenslogik benytte sig af ethvert middel i 'kampen' mod dem, der bryder eller udfordrer den. Naturligvis finder den enkelte politibetjent begrænsninger i sine egne følelser, etik eller habitus, men som institution er politiet potentielt grænseløst og i allerhøjeste grad ydrestyret. Politiets begrænsninger i udøvelsen af voldsmonopolet er påført, og påføres, det udefra. Det er i kraft af potentialet for samfundets omvæltning af den gældende orden og den gældende forvaltning af voldsmonopolet, igennem muligheden for at udfordre og bryde med voldsmonopolet, at begrænsningerne opstår og politiet kontrolleres.

² Det kan virke noget underligt, at politiet beder unge, de godt ved, hvem er, om at identificere sig, men denne adfærd bunder ikke i en genuin mellemmenneskelig interesse. Det handler om, at de unge skal indprentes en bevidsthed om, at politiet er opmærksom på dem.

Således er det absolut nødvendigt, at det i offentligheden er kendt og diskuteret, hvordan politiet agerer. I en tid hvor det urbane rum går mod en øget segregation, bliver dets demokratiske funktion, som stedet for det tilfældige møde og den gensidige anerkendelse mellem de forskellige samfundsgrupper, truet (se f.eks. Caldeira 2000, kap. 8; Diken og Bagge Laustsen, kap. 4). Der sker også en svækkelse af kontrollen med politiet og dets adfærd, særligt over for marginaliserede grupper: når en politisk sag med udgangspunkt i et tilfælde af politibrutalitet herhjemme på bizar vis blev omformet til en diskussion om øgede beføjelser til selv samme politi, der ikke formår at administrere de nuværende, må vi stille spørgsmålet omvendt af det dominerende: hvordan sikrer vi en fungerende offentlighed, der garanterer synligheden af politiets handlinger, og hvordan kontrollerer vi politiets overskridende adfærd?

Med udgangspunkt i konkrete tilfælde af optøjer, der i forskellige sammenhænge har udfordret voldsmonopolet i reaktion på den gældende orden, og særligt politiets overskridelse af hvad, der er rimeligt, vil jeg følgende komme med nogle ikke helt afklarede refleksioner omkring overvågning af politiet og begrebet om dobbeltmagt.

Los Angeles 1992: et kamera, en retssag, en opstand

Vi starter lidt før med den begivenhed, det hele handler om. Den begivenhed, der ofte fejldateres til året for retssagen og de spektakulære optøjer. Uret stilles således et år tilbage, det er nu d. 3. marts 1991, og vi tilføjer til titlen: en sort krop, femogtyve betjente, et kamera, en retssag, en opstand.

En Hyundai med tre afrikansk-amerikanske mænd kører på California Highway 210, hastigheden er over den tilladte og to trafikbetjente sætter efter den. Da den stopper, står de to passagerer ud, som politiet beder dem om, føreren af bilen, Rodney G. King, er utilfreds med situationen og nægter først at træde ud af bilen, og da han endelig kommer ud, håner han betjentene og fremviser dem sin røv. I mellemtiden er ikke mindre end enogtyve (!) LAPD-betjente og to betjente fra The Unified School District troppet op og har overtaget situationen. Der gives ordre til at passivere den sorte mand, og det gøres eftertrykkeligt. Den korte version af historien lyder således: "en flækket inderlæbe, et delvist paralyseret ansigt, ni kraniefrakturer, et brækket kindben, en splintret øjenhule og et brækket ben" (Baker 1992, s. 42), som resultat af "seksoghalvtreds knusende slag, flere stun-gun ladninger og tilfældige brutale spark og skub" (ibid.).

Nu kunne man så tro, at det exceptionelle ved situationen var fortalt, men selvom denne situation var ekstrem, var politibrutalitet med stærke racistiske overtoner ikke en speciel begivenhed eller på nogen måde unormalt i L.A. omkring den tid (se f.eks. Davis 1998). Nej, det exceptionelle bestod i, at den hvide manager i et kloaklægningsfirma, George Holliday, den dag var ude og teste sit nye videokamera. Tilfældigvis panorerede han kameraet hen på gennembankningen af Rodney King og fangede 81 sekunder af mishandlingen. Holliday valgte at stå frem og videregav optagelsen til fjernsynet. Alle havde nu set den rystende politivold og en sag mod betjentene var ikke til at undgå. Politiet var fanget af offentlighedens overvågenhed, sandheden var ude og nu ville retfærdigheden ske fyldest.

Og nu er vi så fremme ved den dato alle forbinder med navnet Rodney King. Vi er fremme ved d. 29. april 1992, klar til at binde en sløjfe på offentlighedens og overvågningens pakke til os alle: sandhed og retfærdighed. Men noget er sket og alle fornemmer, at det er gået helt galt. Og vi tilføjer til titlen: en sort krop, femogtyve betjente, et kamera, en retssag, en frifindelse, en opstand.

Men hvad var der sket med overvågningens sandhedsvidne? På utrolig vis var det lykkedes betjentenes forsvarere at forvandle, hvad alle kunne se var "en mand blivende brutalt banket, gentagende og uden synlig modstand" (Butler 1993, s. 15) til en situation, hvor "kroppen blivende banket selv var farens årsag [source], truslen om vold, og videre at Rodney Kings gennembankede krop bar en intention om at skade, og skade præcis de betjente, der enten førte kniplen mod ham eller stod i en cirkel omkring ham" (ibid.). Denne manipulation blev gennemført i sådan en grad, at et jurymedlem bagefter kunne hævde, at King havde været i 'total kontrol' over situationen.

Hvordan kunne denne forvandling ske? Forsvaret viste sig som formidable litterater i deres evne til at udføre en form for perverteret dekonstruktion af videoen. De formåede at brække billedsekvensen op i en ramme [frame] ad gangen, hvormed de kunne ødelægge det narrative forløb, der tydeligvis viste en gennemtæskt mand, hvis eneste bevægelser var halvvejs bevidstløse kramper, som følge af konstant nye spark og slag. Patricia Williams beskriver resultatet af forsvarrets alternative 'læsning' således:

"Ramme for ramme var videoen undertekstet med de mest utrolige forklaringer: Sergant Koon beordrende sine officerer til at slå King i ledene – albuer, knæ, håndled – for at få ham til at 'underkaste sig' ['submit'], fordi der ikke var nogen 'nonverbal kommunikation' om, at han var 'parat til at adlyde'. Ramme for ramme, selv når King lå på ryggen med armene hævet i tilsyneladende overgivelse, intonerede forsvarsstemmen, at hans ben stadig var 'ladt'³, og at han stadig 'havde adgang til sine hænder og adgang til sine ben' og et 'visuelt sigte af, hvor officererne' var." (Williams 1993, s. 53)

Denne opbrydning og reorganisering af videoens narrative forløb blev fulgt op med konstante bjørne-metaforer i beskrivelsen af den relativt store Rodney King (ca. 190 cm og 90 kg) – der således lige præcis undgik den mere oplagte racistiske figur, politiet almindeligvis brugte internt om afroamerikanere, "gorillas in the mist". Dette opfanget i en ordveksling mellem anklageren og en af officererne: "Men han var ikke et dyr, var han?", "Nej, han opførte sig bare som et" (ibid., s. 53).

Illusionen om overvågningens sandhedsvidne mistede ved denne retssag i sandhed mange lag⁴. Samtlige betjente blev frifundet og så brød helvede, eller optøjerne, ud. Der var tale om ekstremt voldsomme kampe, plyndringer og hærgen; her var

³ På engelsk 'still cocked', der refererer til en skydeklar og trukket pistol (min note).

⁴ Et modeksempel kan nok være på sin plads her, inden King-sagen bliver den generaliserede sandhed om et virkelig komplekst problem. I metroen i København sker et overfald, og blandt den gruppe, hvori overfaldsmændene befandt sig, var også en ung med en betinget dom. Et vidne pegede på netop denne unge som aktiv deltager i overfaldet, men overvågningsbilleder kunne godtgøre at det ikke var tilfældet. Havde overvågningen ikke været der, kunne det have fået voldsomme konsekvenser for den omtalte unge.

statsmagten komplet sat ud af spillet i de tre-fire dage optøjerne varede. Om det var sket uden optøjerne eller ej, blev der åbnet endnu en retssag og i denne fik betjentene deres dom, og vi kan således afslutte rækken: en sort krop, femogtyve betjente, et kamera, en retssag, en frifindelse, en opstand, en dom.

Nørrebro 2008: de brændende bilers rationale og offentlighedens svigt

Fredag den ottende februar i år. Det er aften, en taxachauffør, en midaldrende mand med palæstinensiske rødder, parkerer sin vogn på Griffenfeldsgade for at hente nogle smøger i kiosken. Der er ikke lige nogen parkeringsplads, så han holder ulovligt foran en port – ulovligt men, kan man forestille sig, stadig en temmelig ligegyldig og rutinemæssig handling. Knap nok er han kommet ud af bilen, før en politibetjent lyser ham ind i ansigtet og beder ham 'skrubbe af'. Da taxachaufføren siger til betjenten, at han skal slappe af, bliver han slået med kniplen og vælter omkuld på gaden. Efterfølgende udtalte han sig:

"Jeg har aldrig før følt mig så ydmyget og lille i hele mit liv, som da politiet slog mig. De udviste en frygtelig mangel på respekt, og hvis det er sådan politiet behandler drengene i kvarteret, så forstår jeg godt, at de hader politiet. Det gør jeg også nu." (Roed 2008)

Nu var tilfældet sådan, at en række unge fra området hang ud foran kiosken, da episoden fandt sted, og de kom manden til hjælp, fik ham op på benene og sikrede sig, at han var okay. Denne episode, hvis ekseptionalitet mest består i den chikaneredes alder (se f.eks. Hergel 2008), skaber en eksplosiv vrede blandt de unge og de ringer til deres venner og organiserer sig spontant.

Dette er starten på de optøjer, som den næste uge udfoldede sig på Nørrebro og spredte sig til andre områder af landet. Naturligvis er optøjerne mere komplicerede end som så (ligesom i øvrigt de førnævnte optøjer i L.A. 1992). Man kan grundlæggende sige om optøjer, at der må være to komponenter til stede for at de genereres: en eksplosiv vrede, outrage, der bryder ud i forbindelse med en konkret episode (typisk i konfrontation med politiet), og en opsamlet vrede, rage, fra en række forskellige livserfaringer (jf. Omi & Winant 1993, s. 109). Vi kan derfor ikke 'nøjes' med en forklaring på optøjerne, som udelukkende ser dem som reaktion på den enkelte episode.

Det giver ikke mening at fremføre en kritik af politiets fremfærd, der ikke samtidig fokuserer på den generelle samfundsmæssige situation, politiet sættes til at administrere. En sådan læsning vil ikke kunne formå meget mere end en fordømmelse af den enkelte betjent – og naturligvis skal vi fordømme, når politiet opfører sig grænseoverskridende – eller en dæmonisering af politiet som sådan, og vil aldrig kunne formå at føre til en egentlig ændring. Når politiet sættes i så mange konfrontative og ofte krænkende situationer, som eksempelvis visitationszonerne medfører, er det resultat af samfundsmæssige forventninger om en hård og kontant opretholdelse af lov og orden, suppleret af en manglende vilje til at forebygge og

bearbejde samfundsmæssige problemer⁵, hvormed de overlades til politiet. Når en betjent kan agere, som beskrevet, over for en mand med palæstinensiske rødder, og når visitationschikanen rammer unge med en anden hudfarve end den 'normal-europæiske' hårdest, kan vi ikke undlade at fremhæve den generelle samfundsmæssige forventning om disse som farlige eller suspekter – 'den anden' med en anden hudfarve tenderer i Danmark til at blive 'den fremmede', og det i denne figurs mest dæmoniske fremtræden. Når en tilfældig taxachauffør kan reduceres til en person, man uden videre som lovens håndhæver kan slå på, er det ikke uden sammenhæng til den normmæssige diskursive reduktion af folk med rødder i indvandring, som nogen man verbalt kan føre kniplen mod.

Men disse indvendinger er i princippet ikke målet for analysen her. I betragtning af den generelle offentligheds foruroligende evne til at nægte optøjernes udgangspunkt, må det interessante spørgsmål være: hvis nu det ikke 'bare' var nogle vidner, hvis karakter alene på baggrund af deres hudfarve anses som utilstrækkelig, der havde overvåget gaden, men at episoden derimod var fanget på kamera – i forstand af en dansk variant af George Holliday, bevæbnet med en mobiltelefon, eller af egentlige overvågningskameraer – ville det så stadig være muligt at overheøre det indlysende, at optøjerne og bilafbrændingerne havde et klart budskab om problematisk politiadfærd? Hvis vi alle kunne se, hvad der skete, ville det så have været nødvendigt at sætte byen på den anden ende, eller ville forventningen om retfærdighed og offentlighedens bestyrtelse have været klar? Ville betjenten have været så skræmt af overvågningen, at denne havde ændret sin adfærd?

På det generelle plan ville politiet naturligvis være bekendt med kameraernes placering, og vil således – som det allerede sker i dag med visitationer, der inkluderer 'strip-searches' – kunne flytte den chikanerende adfærd væk fra offentlighedens blik og f.eks. ind i trappeopgange, men i netop denne situation kunne overgrebet kun finde sted midt på gaden. I en tid fyldt med ord som 'absolut nultolerance'⁶ kan man frygte at skulle høre forklaringer om chaufførens 'vilde blik i øjnene' eller lignende som retfærdiggørelse. Men dette ville trods alt være et fremskridt, da offentligheden hermed ville anerkende episodens eksistens og væsentlighed.

Problemerne ved denne idé er mange, og denne tekst skal ikke forstås som et argument for en sådan løsning. Prisen at betale for en sådan metode vil blandt andet være en accept af generel overvågning, da det er klart, at kameraerne ikke udelukkende vil søge politiet, og succesen forbliver uvis. Man burde mene, at der findes bedre metoder til at sikre offentlighedens blik for problemer ved politiets adfærd – eksempelvis ved at lytte, når der fortælles om problemet. Omvendt, hvis mistilliden til offentligheden er så stor, at man vil gå til handling, kan et andet og gammelt begreb måske kaste mere lys over problematikken: begrebet om dobbeltmagt.

⁵ Et skræmmende eksempel på dette er Københavns Kommunes beslutning om at spare massivt på skoletilbud til unge med problemer, der ikke kan håndteres i folkeskolen. Nedsikringer der efter sommerferien vil kunne mærkes massivt, og konsekvenserne af hvilke man kun kan gisne om (Se f.eks. Simonsen og Jensen 2008).

⁶ Man kan overveje om det ikke netop var dette, 'absolut nultolerance', den omtalte betjent udøvede.

Paris 1871: et brutt voldsmonopol

Tidligt om morgenen den 18. marts søger hæren, den officielle udøver af voldsmonopolet, i ly af morgenens sløvhed at fjerne de kanoner, som det parisiske folk i form af 'Nationalgarden' (et borgerkorps) havde skaffet sig. På Butte Montmartre bliver de dog opdaget og en større lokal menneskemængde, hovedsagelig bestående af kvinder, stopper dem, og de må trække sig tilbage⁷. Denne episode var ansatsen til de optøjer, der chokerede det borgerlige Europa og udviklede sig til Pariserkommunen. Folket, arbejderne, de småhandlende og de fattige, tog magten over Paris og holdt den de følgende 72 dage. Hæren blev drevet ud af byen og en ny magt blev konstitueret (kaldet Kommunen).

Der var naturligvis flere årsager til Kommunens opståen netop på dette tidspunkt, bl.a. havde Thiers-regeringen indført en lov, der med tilbagevirkende kraft øgede udbytningsmulighederne for nogle af kapitalismens mest hadede skikkelser, bolig- og lånehajerne, og i realiteten gjorde livsbetingelserne umulige for byens fattige indbyggere (se f.eks. Castells 1983, s. 15-26). Hele situationen – og statens skrøbelighed – var i høj grad præget af den samtidige krig mod Preussen, rent faktisk var Paris en belejret by. Der kan ligeledes siges meget spændende om Kommunens organisering og forløb. Men det er ikke målet her.

Det, jeg ønsker at fremhæve, er den idé, der som en arv fra Kommunen har spøgt i historien lige siden. Idéen om muligheden for oprettelse af lokale borgerkorps til overvågning og modsand mod magtens (oftest politiets) uindskrænkede muligheder for voldsudøvelse, når denne er kommet ud af kontrol. Det er idéen om det organiserede brud med voldsmonopolet, eller oprettelsen af en situation med 'dobbeltmagt'.

Tilbage til Los Angeles, året er 1965, stedet er Watts (en del af samme område, South Central, som var stedet for Rodney King-optøjerne): en ung mand bliver anholdt af politiet, hans mor lægger sig imellem og hun arresteres ligeledes. Da det sker, kommer endnu to brødre til, med samme resultat. Dette ender som den konkrete anledning til Watts optøjerne, en generel folkelig opstand i en bydel udsat for formel racesegregation, fattigdom og politibrutalitet.

Optøjerne lykkedes med hvad ti års ikke-voldelig kamp havde forsøgt på: den formelle segregation blev ophævet og Kerner-kommisionen, der blev nedsat i anledningen, afleverede på præsidentens bord en konklusion om det hvide Amerikas dybe involvering i skabelsen og opretholdelsen af den sorte ghetto (jf. Younge). I årene inden var The Black Panther Party startet op i San Francisco, men fik i post-Watts L.A. sin egentlige base. De eksisterende gadebander i området, der havde spillet en ikke-uvæsentlig rolle i optøjerne, blev politiserede og fik rollen som en form for politisk avantgarde og en slags borgerkorps. Med ét dalede kriminaliteten dramatisk og politiets operationsmuligheder i ghettoen forsvandt. Der blev oprettet borgerkorps,

⁷ Ikke så få af hærens fodfolk gik rent faktisk over på folkets og Nationalgardens side.

der kunne fungere som en form for alternativt voldsmonopol, hær mod politiet udadtil og alternativt politi indadtil.

Men det er væsentligt også at se problemerne i sådan en konstruktion, for på hvilken baggrund kan et borgerkorps hævde sin legalitet? Og hvordan skal så den magtudøvelse kontrolleres?

I Gillo Pontecorvos klassiske film om den algeriske befrielseskamp fra 1965, Slaget om Algier, er der en scene, der tydeligt viser dobbeltmagts problematik. Revolutionsledelsen har netop udsendt et dekret, der forbyder al uanstændig adfærd i Kashbaen (det algeriske område i den koloniserede by), for at højne moralen blandt den algeriske nation. Næste scene viser så en gammel umiddelbart harmløs sut gående op ad en trappe, mens han drikker. En lille dreng opdager ham og pifter efter sine venner, de kommer løbende og snart er den gamle omringet af en sværm af børn, der hiver ham i benene, skubber og slår ham, og til sidst vælter ham ned ad den lange trappe og ud af fortællingen. En vanvittigt hård scene, hvor børnene på det nærmeste spiller rollen som Hitchcocks fugle, der på fornem vis illustrerer hvordan sådan 'dobbeltmagt', opstået i modstand mod kolonimagts afskyeligheder, kan degenerere til forfærdeligheder i sig selv.

Formentlig fungerer dobbeltmagt bedst i situationer, hvor magten netop er dette: dobbelt. Det vil sige som en konstant, eller potentiel, trussel mod det 'almindelige' voldsmonopol. Her er fagbevægelsens historiske rolle måske det bedste eksempel. Som eksempelvis Georges Sorel viser, er et element som strejkeretten udelukkende opstået og fastholdt som resultat af fagbevægelsens reelle kampe og potentielle trussel om vold. Ja, rent faktisk er netop strejken i sig selv hos Sorel billedet på volden. Således er der altså i strejken tale om et brud med voldsmonopolet, og den 'demokratiske' rettighed er altså resultat af en faktisk eksisterende situation med dobbeltmagt. En situation hvor den herskende magt ikke uden videre kan ignorere dem, der ellers udsættes for politiet, men må begrænse dets udfoldelse.

København 2008: en borgergruppe bevæbnet med overvågning?

Hvordan skal vi så konkludere? Jeg har med denne tekst ingen intention om at have kortlagt situationen i hele dens kompleksitet og har ikke noget ønske om at præsentere en løsning. Mit formål har derimod været at sætte spørgsmålstejn ved den herskende diskurs omkring overvågning og insistere på, at vi også i København har et problem bestående af problematisk politiadfærd på gaden. Og ikke mindst at understrege det enorme problem omkring den manglende demokratiske offentlighed omkring dette emne. Alligevel vil jeg afsluttende komme med et sidste tankeeksperiment.

Jeg mener vi⁸ bør afskrive brugen af vold rettet mod politiet – og her taler jeg ikke om brændende biler eller andre ikke-personskadende tiltag – primært af to årsager⁹. Først

⁸ Det her meget normative 'vi', men hvem er jeg egentlig til at bestemme over andres handlinger?

⁹ Ud over den oplagte: at muligheden for at skade et andet menneske bør undgås. Vold befinder sig altid i faretruende nærhed til grusomhed (se f.eks. Balibar 2002).

og fremmest fordi det reducerer de egentlige samfundsmæssige årsager til problematikken, og i stedet gør den enkelte betjent (eller politiet som sådan) eneansvarlige – hvilket igen må understreges er en fælde, der er af yderste vigtighed at undgå. For det andet fordi der findes mange alternative handlingsmuligheder.

I forbindelse med optøjerne i de franske forstæder 2005 kom en række af de politiske organisationer i de såkaldte 'banlieuer' med et interessant forslag:

"Hvis politiet er ukontrollabelt, så overvåg politiet! Organiser overvågningskomiteer i hvert kvarter, udelukkende bevæbnet med en straffelov, en notesblok eller et kamera [...]" (DiverCité, Ici et La bas, MIB 2005)

Herhjemme er der en eklatant mangel på sådanne politiske organisationer med udgangspunkt i de problemer, der udfolder sig i og omkring samfundets nye segregationsformer – særligt hvad angår dem, der påføres 'det dobbelte gebyr': "gebyret på 'klassen' og gebyret på 'racen'" (Mbembe 2005), men også andre udsatte eller udstødte unge. Der mangler organisationer, der både kan tale og agere udadtil, og mobilisere og politisere indadtil. Det betyder for det første, at den tale, der findes i dag omkring disse emner, ikke stammer fra dem, der oplever diskriminationen og chikanen på egen hånd. For det andet, at der langt fra tales nok og at problemernes omfang bliver uklart.

Det ville være et enormt fremskridt, hvis alle episoder, hvor krænkende adfærd og chikane fra politiets side mødes, blev registreret og offentliggjort – både dem der finder sted indenfor loven og dem, hvor lovens grænser overskrides. En organisation, der kan hjælpe med at føre den slags sager gennem retten, men også mere bredt kan formulere problemerne og vreden til offentligheden, vil være en virkelig forbedring og et nødvendigt element i demokratiet. Hvordan en sådan overvågning af politiet skulle organiseres og hvem, der skulle udgøre den (det er klart, at det må være nogen, de udsatte har tillid til), vil jeg ikke byde ind på her. Men eksempelvis en eksisterende overvågningsgruppe, "Forældre mod politibrutalitet", viser, at det i et vist omfang er muligt, at overvåge og søge at skabe offentlighed omkring politiets ageren.

Litteratur

Huston A. Baker: "Scene... Not Heard", Robert Gooding-Williams (red.): Reading Rodney King/reading urban uprising, New York: Routledge, 1993, pp.38-48

Étienne Balibar: "Violence, Ideality and Cruelty", Politics and the Other Scene, London: Verso, 2002, pp. 129-145

Judith Butler: "Endangered/Endangering: Schematic Racism and White Paranoia", Robert Gooding-Williams (red.): Reading Rodney King/reading urban uprising, New York: Routledge, 1993, pp. 15-22

Teresa P.R. Caldeira: City of Walls, L.A.: University of California Press, 2000

Manuel Castells, *The City and the Grassroots*, London: Edward Arnold, 1983

Mike Davis: "Uprising and repression in L.A.", Robert Gooding-Williams (red.): *Reading Rodney King/reading urban uprising*, New York: Routledge, 1993, pp. 142-154

Mike Davis: *City of Quartz – Excavating the Future in Los Angeles, L.A.*: Pimlico, 1998

Jacques Derrida: "Force of Law: The 'Mystical Foundation of Authority'", Drucilla Cornell, Michael Rosenfeld & Davis Gray Carlson (red.), *Deconstruction and the Possibility of Justice*, New York & London: Routledge, 1992, pp 3-67

Bülent Diken og Carsten Bagge Laustsen: *The culture of exception – sociology facing the camp*, London: Routledge, 2005

DiverCité, Ici et La bas, MIB: "La meute, l'Émeute et l'impasse", <http://multitudes.samizdat.net/spip.php?article2118> (2005)

Drengene fra Indre Nørrebro: "Erklæring: Sandheden bag urolighederne", *politiken.dk* d. 18. februar 2008.

Olav Hergel: "Unge på Nørrebro afblæser ballade", *politiken.dk* d. 18. februar 2008

Achille Mbembe : "Figures du Multilpe: La France peut-elle réinventer son identité?", *Le Messenger* 2005, <http://www.icicemac.com/edito/pointfinal.php3?nid=252>

Michael Omi og Howard Winant: "The Los Angeles 'Race Riot' and Contemporary U.S. Politics", Robert Gooding-Williams (red.): *Reading Rodney King/reading urban uprising*, New York: Routledge, 1993, pp. 97-114

Frederik Roed: Her er manden, der fik bydel til at gå amok, *Nyhedsavisen* d. 12. februar 2008, <http://avisen.dk/gnisten-taendte-bydel-110208.aspx>

Schmitt, Carl: *Politische Theologie – Vier Kapitel zur Lehre von der Souveränität*, Berlin: Duncker & Humblot, 2004

Allan Simonsen og Ib Keld Jensen: "Knive i natten - historien om de forudsigelige mord", *Information* d. 10. marts 2008

Georges Sorel: *Tanker om vold*, Oslo: Gyldendal, 1974

Patricia J. Williams: "The Rules of the Game", Robert Gooding-Williams (red.): *Reading Rodney King/reading urban uprising*, New York: Routledge, 1993, pp. 51-55

Gary Younge: "Riots are a class act – and often they're the only alternative", *The Guardian* d. 14.11.2005, <http://www.guardian.co.uk/Columnists/Column/0,5673,1641907,00.html>